

Ірина ФЕСЕНКО,

orcid.org/0000-0001-8340-2192

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітаристики та мистецтвознавства
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) *spring2007@ukr.net*

БІОГРАФІЧНИЙ НАРАТИВ У ДРАМІ «СИН ПОЕТА» О.П. ЧУЧУЯ

Схарактеризовано долю родини видатного українського майстра художнього слова і громадського діяча – Павла Арсеновича Грабовського, який майже половину свого життя провів у тюрмах і засланнях Сибіру, запропортований туди за активну і безкомпромісну боротьбу з російським царством, що здійснював жорстоку політику геноциду поневолених ним народів.

Розкрито сюжетно-композиційну особливість п'єси, що виявляється в майстерному розкритті численних варварських злочинів проти людства в цілому і конкретної людини-науковця зокрема, скоєних тогочасним урядом.

Драма «Син поета» О.П. Чучуя присвячена життю Бориса Грабовського, сина видатного українського поета Павла Грабовського. У творі розкривається складний життєвий шлях Бориса, який народився 26 травня 1901 року в Тобольську, де його батько перебував на засланні. Після смерті Павла Грабовського у 1902 році, Борис разом із матір'ю, Анастасією Лук'яною, переїхав до Одеси, а згодом мешкав у Харкові та інших містах.

У драмі детально висвітлюються труднощі, з якими стикався Борис у дитинстві та юності, зокрема постійні переїзди та переслідування родини через революційну діяльність матері. Незважаючи на ці перешкоди, він проявив неабиякий талант у галузі фізики та інженерії. Особливу увагу в п'єсі приділено винаходу Бориса – електронній системі передачі рухомого зображення на відстань, що стало основою для сучасного телебачення. Його розробки, хоча й були недооцінені за життя, мали значний вплив на подальший розвиток технологій.

Через біографічний наратив драми автор підкреслює зв'язок між поколіннями, показуючи, як спадщина батька вплинула на формування особистості сина. Твір також акцентує увагу на важливості наполегливості та відданості своїй справі, незважаючи на життєві труднощі.

Підкреслено, що драматургічний твір, створений О. Чучуєм, може стати в пригоді не лише викладачам вищої та середньої школи, а й усім шанувальникам і майстрам художнього слова, музики та театального мистецтва, а відтак, заслуговує на сценічне втілення.

Також окреслено перспективи для подальшого, більш поглибленого, прочитання твору як цілісного і художньо-неповторного зразка в контексті багатогранного драматургічного доробку митця.

Ключові слова: драма, біографічний наратив, драматургічний доробок.

Iryna FESENKO,

orcid.org/0000-0001-8340-2192

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Humanities and Art History
Kharkiv State Academy of Culture
(Kharkiv, Ukraine) *spring2007@ukr.net*

BIOGRAPHICAL NARRATIVE IN THE DRAMA “THE POET’S SON” BY O.P. CHUCHUY’S

The fate of the family of the outstanding Ukrainian master of the artistic word and public figure – Pavlo Arsenovich Grabovsky, who spent almost half of his life in prisons and exiles to Siberia, exiled there for his active and uncompromising struggle against the Russian tsarism, which carried out a cruel policy of genocide of the peoples it enslaved, is described.

The plot and compositional peculiarity of the play is revealed, which is manifested in the masterful disclosure of numerous barbaric crimes against humanity in general and a specific scientist in particular, committed by the government of the time.

The drama «The Poet’s Son» by O.P. Chuchuya is dedicated to the life of Boris Grabovsky, the son of the outstanding Ukrainian poet Pavlo Grabovsky. The work reveals the difficult life path of Boris, who was born on May 26, 1901 in Tobolsk, where his father was in exile. After the death of Pavlo Grabovsky in 1902, Boris moved to Odessa with his mother, Anastasia Lukyanova, and later lived in Kharkiv and other cities.

The drama details the hardships Boris faced in his childhood and youth, including constant moving and the persecution of his family due to his mother’s revolutionary activities. Despite these obstacles, he showed remarkable talent in physics and engineering. The play focuses on Boris’s invention, an electronic system for transmitting moving images over a

distance, which became the basis for modern television. His developments, although underestimated during his lifetime, had a significant impact on the subsequent development of technology.

Through the biographical narrative of the drama, the author emphasizes the connection between generations, showing how the father's legacy influenced the formation of the son's personality. The work also emphasizes the importance of perseverance and dedication to one's work, despite life's difficulties.

It is emphasized that the dramatic work created by O. Chuhui can be useful not only to teachers of higher and secondary schools, but also to all admirers and masters of the artistic word, music and theatrical art, and therefore deserves to be staged.

Prospects for further, more in-depth reading of the work as a holistic and artistically unique example in the context of the artist's multifaceted dramatic work are also outlined.

Key words: drama, biographical narrative, dramatic work.

Постановка проблеми. Останнім часом у літературознавстві значно посилюється інтерес до поетикальних аспектів драматургічних творів. Це зумовлено передусім тим, що, комплексно вивчаючи специфіку діалогічного мовлення п'єс, їх оригінальної образної системи, жанрових варіацій, ритмічних та композиційних особливостей, можна створити цілісне уявлення про авторську картину світу. Зважаючи на актуальність проблемного поля сучасного літературознавства, з'ясуємо специфіку поетикального дискурсу драматургії Олексія Чугуя, яка на сьогодні все більше і більше привертає увагу читача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначимо, що нелегке, але творчо-змістовне життя і численний творчий доробок Олексія Чугуя у різний час досліджувало чимало науковців, зокрема А. Новиков (Новиков, 2013: 11-13), Т. Конончук (Конончук, 2015: 15), Т. Вірченко (Вірченко, 2012: 15), О. Телехова (Телехова, 2019: 30-34), І. Куриленко (Куриленко, 2019: 35-39), Р. Тхорук (Тхорук, 2003: 417-429) та інші. Утім ґрунтовних наукових студій, в яких би комплексно вивчалися поетикальні принципи та закономірності, які діють в художньому світі драматурга, ще надзвичайно мало.

Мета статті – проаналізувати драму Олексія Чугуя «Син поета» в контексті сучасного культурного дискурсу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Невелика драма «Син поета», написана О. Чугуєм, присвячена долі родини видатного українського майстра художнього слова і громадського діяча – Павла Арсеновича Грабовського, який майже половину свого життя провів у тюрмах і засланнях Сибіру, запроторений туди за активну і безкомпромісну боротьбу з російським царатом, що здійснював жорстоку політику геноциду поневолених ним народів.

П'єса розпочинається зображенням переслідування дружини (Анастасії) та її сина (Бориса) в Україні, куди вона переїхала, виконуючи заповіт свого чоловіка.

Харків. Жандармерія. За столом сидить Трунов, розлігшись у кріслі, а перед ним на стільці – Анастасія.

ТРУНОВ. Пані Лук'янова-Грабовська. Ви забули, що дехто чекає відповіді.

АНАСТАСІЯ. Я не знаю в чому мене звинувачують.

ТРУНОВ. А я вам ще раз нагадаю. Незважаючи на багаторічний термін перебування на засланні за антидержавницьку діяльність, ви, переїхавши в Україну, продовжуєте й тут стару практику, зокрема беручи участь у засіданнях так званої «Просвіти». До речі, забороненої за виховання молоді в терористичному дусі.

АНАСТАСІЯ. Це наклепницька оцінка чорносопної преси, непідтверджена жодним аргументом.

ТРУНОВ. Аргумент перший. Підтримуєте зв'язки з ярим ворогом Російського самодержавництва – Борисом Грінченком.

АНАСТАСІЯ. Минуло вже п'ять років, як Борис Грінченко помер.

ТРУНОВ. Але живуть його книги, зокрема підручники для забороненої української школи. Я маю на увазі «Рідне слово» та «Українську граматику», які харківська поліція вилучила у вашого синочка <...>.

АНАСТАСІЯ. А при чому ж тут тероризм?

ТРУНОВ. А при тому, що ваш синочок уже в десятирічному віці навчився стріляти з револьвера.

АНАСТАСІЯ. Це результат війни, яка охопила всю Європу.

ТРУНОВ. О ні! Це результат виховання в мазепинському дусі, спрямоване на повалення самодержавства. Ваш син уже став членом української народної партії, очолюваної запеклим сепаратистом Міхновським.

Неважко помітити, що цей допит здійснюється прийомами і засобами російської жандармерії, що вироблялися впродовж кількох століть. Відчувши непохитність жінки, поліцмейстер намагається застосувати іншу тактику, граючи роль добропорядного чоловіка.

ТРУНОВ. Я на сто відсотків упевнений, що мазепинці загітують юнака взяти участь у здійсненні замаху на царя і ваш син стане професійним убивцею. *(Після паузи)*. А міг би стати великою людиною. Адже він справді талановитий. Вам треба негайно рятувати сина.

АНАСТАСІЯ. Яким чином?

ТРУНОВ. Передусім придбати йому батька. Ви – жінка симпатична. Вам згоден подати руку допомоги не один чоловік. У тому числі й той, що сидить перед вами.

АНАСТАСІЯ. Дякую, але я не бажаю пов'язувати свою долю з чоловіком, дружина якого покінчила життя самогубством.

Відповідно на відмову була репліка поліцмейстера, висловлена у формі ультиматума, адресованого Анастасії та її синові – негайно залишити Україну і повернутися на попереднє місце проживання, тобто в Тобольськ.

У наступній картині О. Чугуй аналогічно стисло і виразно змальовує образ Бориса – Грабовського.

Завдяки зусиллям Анастасії та її українських друзів він справді став таким, яким хотів його бачити Павло Арсенович. У цьому переконує діалог сина з матір'ю.

БОРИС *(після паузи)*. І все одно із Харкова я нікуди не поїду. Слобожанщина – це Батьківщина мого тата. У Харкові він навчався і працював журналістом. Тут здійснено чимало винаходів, зокрема ідея реактивного двигуна, відкрита засновником університету Василем Каразіним. А на початку ХХ століття випускник Харківського університету Ткаченко був першим, хто відкрив таємницю кіномистецтва. <...> Я теж хочу навчатися в Харківському університеті, щоб стати вченим-винахідником

Друга причина, що посилює бажання Бориса залишатися в Харкові – це прагнення брати безпосередню участь у буремних подіях часу.

БОРИС. ... Я буду боротися, як і мій тато, до останнього подиху. Адже тут усе майже готове для здійснення української революції.

І все-таки мати переконала сина бодай на короткий термін залишити Україну, щоб, одержавши вищу освіту за її межами, знову повернутися до Харкова. Але подальший розвиток подій на теренах відновленої Російської імперії після жовтневого перевороту 1917 року закінчився перемогою більшовиків, які топили в крові будь-який спротив, у тому числі й українського народу, виправдовуючи своє варварство підступним міфом про побудову комуністичного раю. Борис Грабовський був вимушений підкоритися обставинам часу. Проживаючи в киргизькому місті Токмак, він успішно

закінчив школу і добровольцем пішов до Червоної армії. Звідти його направили у спецшколу, після закінчення якої він поступив на підготовчі курси Ташкентського університету. Тут Борис захопився дослідженням Петербурзького професора Б. Розінга про «електронну телескопію». Результатом цього захоплення було створення приладу для передачі по радіо – рухомого зображення. Допомогали йому в цьому фізик-математик М. Піскунов та інженер В. Попов, а особливо професор Розінг, який посприяв не лише запатентуванню цього винаходу, а й організував виготовлення приладу в заводських умовах. Саме цей епізод послужив основою третьої картини п'єси «Син поета», в якій особливо виразно розкриваються нові грані характеру Бориса Грабовського під час його візиту до петербурзького професора Б. Зорінга, в кабінеті якого відбулося знайомство Б. Грабовського з секретаркою Лідією Жигуною. Вона взяла безпосередню участь в успішному завершенні візиту ташкентського винахідника.

ЛІДІЯ *(прямуючи до дверей кабінету)*. Ваше прізвище?

БОРИС. Грабовський Борис Павлович.

ЛІДІЯ *(вийшовши з кабінету)*. Через п'ять хвилин. Вам повезло. Професор у гарному настрої.

БОРИС. Вельми дякую.

ЛІДІЯ *(сідаючи)*. А ви часом не син українського поета Павла Арсеновича Грабовського?

БОРИС. Ви вгадали. А звідки у вас відомості про українських письменників?

ЛІДІЯ. Я мрію вступити до університету, тому вивчаю, крім російської літератури, й інші особливо українську. Мені дуже подобаються вірші Шевченка, Лесі Українки і вашого тата. Я деякі з них навіть вивчила напам'ять. Якщо не вірите, я прочитаю *(Випрямившись, делакує)*.

Пада сніг, степи вкриває,

Хуга б'є в моє вікно;

Серце в грудях завиває,

Що однісіньке – одно.

Показово, що під час перебування Бориса в кабінеті професора Зоріна, Лідія продовжує захоплено читати вірші Павла Арсеновича...

БОРИС *(вибігши з папірцем у руках)*. Віват! Довгоочікувана перемога! Професор Розінг дав рекомендацію для виготовлення нашого радіотелефона в заводських лабораторіях. Дякую тобі чарівна красуня.

ЛІДІЯ. За що?

БОРИС. За сприяння. Я в боргу перед тобою. Замовляй, що хочеш! Виконаю неодмінно!

ЛІДІЯ *(стримуючи кашель)*. Допоможи мені, будь ласка, якщо можеш, переселитися в респу-

бліку, де є багато сонця. Петербург гарне місто, але в ньому багато вологи, яка шкодить моєму здоров'ю. *(Знову кашляє)*.

БОРИС. Без проблем. Найбагатшою республікою на сонці є наш Узбекистан. Як тільки виготовлять на столичному заводі зразок мого радіо-телефона, < > я приїду його забирати і заберу з собою чорняву красуню. Якщо на це буде її згода.

ЛІДІЯ. Щиро дякую. *(Після паузи)*. Але річ у тім, що я не одна.

БОРИС *(насторожено)*. У тебе є наречений?

ЛІДІЯ. Немає. Але на моєму утриманні троє братів і дві сестрички. Усі – сироти.

БОРИС. Це не є перешкодою. Ми заберемо всіх в Узбекистан. [.....с.].

Не важко здогадатися, що це розмова двох законаних людей, вихованих на високих гуманістичних принципах народної моралі, готових надати допомогу тому, хто її потребує.

ЛІДІЯ *(залишившись на самоті, спускається на стілець, радісно вимовляючи)*. Невже це сон? Невже й мені усміхнулася доля? Невже мої брати й сестрички підуть до школи? *(Після паузи починає натхненно читати вірш Павла Грабовського)*...

Борис справді одружився з Лідією. У сонячному Узбекистані розпочалося їхнє подружнє життя. Однак воно не було таким райдужним, як сподівалася молода пара. Електронний телеапарат, виготовлений на столичному заводі, виявився невдалим.

Хто винен, а точніше приклав до цього руку, стане відомо в четвертій картині п'єси О. Чугуя «Син поета».

Борис, переборовши тимчасове розчарування і зневіру у власні сили, разом зі своїми однодумцями – Поповим та Білянським, одержавши підтримку республіканського керівництва, створили новий значно досконаліший апарат електронного радіотелебачення. Але в цей процес несподівано втрутився КДБ. Бориса викликали на розмову.

КОЗЛОВ *(після паузи)*. Отже, товариш Грабовський Борис Павлович, наскільки я зрозумів, буде продовжувати свій абсурдний експеримент по виготовленню електронного далекобачення.

БОРИС. Саме так. Адже було б великим злочином залишити без втілення в життя винаходу, запатентованого ще три роки тому. Тим більше, що людство давно чекає здійснення своєї мрії про передачу рухомого зображення на далеку відстань.

КОЗЛОВ. А чи не здається вам, що це фантазія хворого чоловіка?

БОРИС. Чому ж тоді вона була запатентована ще в 1925 році, а через три схвалена спеціальною

комісією на чолі з університетським професором Златоврацьким. Тоді ж були й виділені кошти для серійного виробництва на заводі першого апарата далекобачення.

КОЗЛОВ. Але ви не сказали головного. Адже розрекламований вами прилад уже тоді дав збій і наступна комісія поставила на ньому хрест. Підставою для цього була безперспективність впровадження електронного далекобачення, оскільки майбутнє за механічним, яке давно вже набуло великого поширення. Отже, викидати гроші на вітер, уводячи в оману недосвідчених – це дійсно великий злочин. Саме тому ми забороняємо вам займатися експериментами в цьому напрямку.

БОРИС *(встає, з притиском вимовляючи)*. Дякую за гуманну підтримку науки. *(Ледве рухаючись, зникає)*.

Важливо відзначити, що цей епізод яскраво висвітлює ту особливість становлення до науковців у Радянському Союзі, яка була характерною ще для епохи середньовіччя, коли представники влади ставали на перешкоді втілення в життя найновіших відкриттів, нерідко караючи їхніх авторів морально або фізично, не виключаючи й позбавлення життя.

Ця особливість підтверджується й подальшим розвитком сюжету, стає його визначальною рисою.

Квартира Грабовського. На дивані сидить Лідія. Вона тихо співає, вишиваючи сорочку з білого полотна...

БОРИС *(з'явившись у дверях, одразу зупиняється, опершись спиною об одвірки)*. Усе! Життя закінчилося ...

ЛІДІЯ *(відклавши шиття, спрямовує погляд на нього)*. Що скоїлося, Борисику?

БОРИС *(наблизившись до дивана, важко опускається на нього)*. Мені заборонили займатися вдосконаленням винайденого мною радіотелеапарата. Ти уявляєш, що це означає?

ЛІДІЯ. Звичайно. Але чи варто так побиватися?

БОРИС. Як же я можу мовчати, коли в країні здійснюється справжня диверсія?! Злочин проти чесних учених і всього людства! А зупинити це неподобство нікому.

ЛІДІЯ. Заспокойся, Борисику. Це неподобство ми зупинимо разом з тобою. Адже нам не вперше боротися з людською заздрістю і підлістю. Пригадай слова тата:

Міцно, браття, стиснім руки,

Обіймімось гаряче:

Вкупі рушим проти муки,

Що вражає боляче!

Лише жіноча мудрість і стійкість Лідії, а особливо її стан, приводить Бориса до психологічної рівноваги.

БОРИС. Вибач, золотко...

ЛІЛІЯ. За що?

БОРИС. За те, що своєю наукою я зробив тебе нещасливою. За нездатність побудувати нормальне родинне життя...

ЛІЛІЯ. Навпаки. Я дякую Богу, що він послав мені такого чоловіка. Адже саме завдяки тобі, саме в цьому сонячному краї я поліпшила своє здоров'я і незабаром у нас з'явиться той, кого ми найбільше чекаємо. *(Однією рукою підносить догори вишиту сорочечку для немовляти, а другою – кладе руку Бориса на свій випуклий живіт)*. А втрюх ми неодмінно переборемо будь-які труднощі.

Борис знову бере себе в руки і разом зі своїми друзями-однодумцями виготовляє новий, ще досконаліший апарат електронного далекобачення. Зафіксувавши на кінострічці результати його функціонування, вони демонструють її в кабінеті КДБ, щоб одержати дозвіл для пересилки в Москву, відповідно до існуючих правил.

Вражений побаченими на кіноекрані кадрами винайденого електронного далекобачення, особливо рухомими постатями дружини Бориса та його помічника Білянського, майор КДБ дає згоду на пересилку електронного апарата до Москви.

КОЗЛОВ. Ну що ж. Спробуємо ще раз переконати столичне начальство. Але в разі повного провалу експерименту, вся відповідальність лягає на вас.

БОРИС. Безперечно. Ми це добре усвідомлюємо і готові до переборення будь-яких труднощів.

КОЗЛОВ *(неохоче подаючи руку)*. Бажаю фанатам ХХ століття успіху! *(Троє, потиснувши руки, забирають кіноапарат та екран і швидко зникають)*.

Звичайно, це був вимушений і підступний дозвіл. Адже Козлов одразу ж повідомив по телефону Москву і пояснив, що йому не вдалося переконати дослідників у безперспективності їхньої діяльності, оскільки їх підтримує вище керівництво Узбекистану. Поклавши слухавку, Козлов важко опускається в крісло й мимоволі висловлює своє незадоволення: «Подивимося на що здатні столичні керманічі. Адже наші хлопчики не лише талановиті, а й уперті до безкраю. У досяганні своєї мети їх не зупинить навіть чорт. Вони і його, як і мене, доведуть до хвороби». *(Наливши півсклянки води, виймає з кишені флакон з ліками. Додавши кілька крапель у склянку, кривляючись виникає. Відкинувши голову на спинку крісла, повільно засинає)*.

Однак розвиток сюжету п'єси чим далі, тим більше набуває ознак не тільки детективного, а й трагічного характеру. Із Москви Борис одержав не очікуваний дозвіл на серійне виробництво

винайденого ним електронного радіотелеапарата, а ящик з його уламками. І сталося це в момент, коли хвороба спіткала його неповнолітнього сина, звівши його в могилу разом із матір'ю. Не минула недуга й Бориса. Він знову втрачає психологічну рівновагу. В уяві і снах вченого постійно з'являються світлі картини, на жаль, надзвичайно короткої родинної ідилії, особливо зустрічі з батьком. Повчальні та пророчі слова його віршів і тепер постійно озвучують сні Бориса, підтримують морально, відновлюють його психологічну рівновагу.

Тож не випадковим є новий вияв творчого піднесення, особливо тоді, коли Борис довідався, що виготовлений ним апарат електронного телебачення одержав серійне виробництво в Америці. Це вже був початок освоєння космосу. Борис знову переймається мрією максимально використати телебачення в цьому процесі. Він переконаний, що запуск першої людини в космос – це лише тимчасова перемога радянської науки, оскільки вона розвивалася за ґратами. І все одно, забувши наречені йому образи та приниження, він продовжує разом з друзями експерименти, тепер уже в галузі космічної телескопії, щоб не дати можливості американцям першими висадили космонавта на Місяці.

Однак цей порив істинного патріотизму був грубо перерваний працівниками КДБ.

Постає питання: «Чому?». Відповідь на нього знаходимо в останній картині п'єси О. Чучуя «Син поета».

Борис знову опинився в кабінеті слідчого комітету державної безпеки.

КОЗЛОВ *(вийнявши з теки папірець)*. Вибачте, товаришу Грабовський, але у вашій заяві не вказано, для чого вам знадобиться закордонний паспорт?

БОРИС. Для поїздки в Німеччину.

КОЗЛОВ. З якою метою?

БОРИС. Мені необхідно замовити деякі деталі для нового апарата радіотелебачення. Найвища якість їх виготовлення можлива лише на берлінській фірмі «Телефункен».

КОЗЛОВ. А чи відомо вам, що поїздка вченого за кордон, навіть на короткий термін, приховує в собі можливість розголошення державної таємниці?

БОРИС. Я одержав згоду найвищого керівництва республіки Узбекистан.

КОЗЛОВ. Керівництво Узбекистану не знає історії вашої родини.

Далі слідчий перераховує всі «гріхи» вченого, зокрема те, що його дружина є донькою колиш-

нього мільйонера, який підтримував зв'язки з ватажками українських націоналістів, у тому числі й з його батьком. Лише тепер стає зрозуміло, що саме цей гріх Бориса був основним для радянської таємної поліції, яка успадкувала і продовжувала гірші традиції колишньої російської жандармерії. Але кадебісти пішли далі. Вони не лише відмовилися видати Грабовському закордонний паспорт, а й взагалі заборонили займатися цією галуззю дослідження, цинічно радячи йому переорієнтуватися на гуманітарні науки, які не вимагають витрат на виготовлення дорогих продажів.

КОЗЛОВ. <.....> Огляньтеся назад і проаналізуйте, що дали вам дослідження в галузі точних наук. Тяжкі хвороби і бідність. Через них ви втратили не лише дружину, а й сина, якого поховали в ящику від ваших злочасних прилаїв, не маючи коштів на придбання нормальної труни.

Це були останні слова зневаги і приниження, які змусили вченого відкрито оприлюднити основну причину всіх страждань і поневірянь, яких зазнала наукова інтелігенція в Радянському Союзі.

БОРИС (*схопившись*). Дякую за співчуття і ті надзвичайно сприятливі умови, які ви створили для мене і моєї родини. А особливо для розвитку науки. Наступні покоління високо оцінять вашу роботу на благо Вітчизни.

КОЗЛОВ. Що ви маєте на увазі?

БОРИС. Здійснювані за ґратами під вашим сильним наглядом наукові відкриття Корольова, Сахарова та інших вчених.

КОЗЛОВ (*ледве стримуючи гнів*). Досить! Поки, що ви вільна.

Остання республіка та вчинок Козлова свідчить, що в нього не було навіть найменшої можливості для спростування сказаного Борисом. Зрештою він і сам втомився від такого словесного поєдинку. Але відпочити йому не дав телефонний дзвінок.

КОЗЛОВ (*піднявши трубку*). Хто-хто? Москва? Вибачте за запізнення. Доповідаю. Грабовському Борису Павловичу в одержанні закордонного паспорта категорично відмовлено.

Однак для Москви цього було мало. Вона зажадала вилучити з квартири Бориса Грабовського та міських бібліотек усі його щоденники, розрахунки і креслення та негайно надіслати їх до Центру. Більше того, нейтралізувати їхнього автора. На запитання: «Яким способом?». Прозвучала відповідь: «Думайте самі».

КОЗЛОВ (*кинувши трубку на апарат, важко опускається в крісло*). Нахаби! Украти винахід, а тепер хочуть ще й винахідника прибрати. До того ж чужими руками. Але не сподівайтесь. У нас і без цього гріхів більше, ніж у царя Ірода. На цій собачій роботі я й так уже другий інфаркт відхопив. Тепер доводиться замість горілки ліки вонючі сьорбати. (*Наповнивши келих водою, виймає з кишені флакон з ліками. Капнувши кілька крапель у келих, одразу випиває. Відкинувши голову на спинку крісла, починає дрімати*).

Але цей відпочинок несподівано перервав помічник Донін, який з'явився з повідомленням про те, що Борис Грабовський раптово впав прямо на вулиці, очевидно, «врізав дуба».

Висновки. Отже, ґрунтовно проаналізувавши п'єсу О. Чугуя «Син поета», зокрема сюжетно-композиційну структуру та образи головних персонажів, можна стверджувати, що смислове поле тексту фокусується навколо Бориса Грабовського, сина видатного українського поета Павла Грабовського. У драмі детально висвітлюються труднощі, з якими стикався Борис у дитинстві та юності, зокрема постійні переїзди та переслідування родини через революційну діяльність матері. Незважаючи на ці перешкоди, він проявив неабиякий талант у галузі фізики та інженерії. Особливу увагу в п'єсі приділено винаходу Бориса – електронній системі передачі рухомого зображення на відстань, що стало основою для сучасного телебачення. Його розробки, хоча й були недооцінені за життя, мали значний вплив на подальший розвиток технологій. Через біографічний наратив драми автор підкреслює зв'язок між поколіннями, показуючи, як спадщина батька вплинула на формування особистості сина. Твір також акцентує увагу на важливості наполегливості та відданості своїй справі, незважаючи на життєві труднощі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вірченко Т. Дискурс, еволюція, типологія художніх конфліктів української драматургії 1990–2010 років. (Автореф. дис. ... д-ра філол. наук: спец. 10.01.01 «Українська література»). Львівський національний університет ім. І. Франка. Львів, 2012. С. 32 с.
2. Конончук Т. І. Вітаємо з добрим ужином: просвітянину і драматургу Олексієві Чугую–80. Слово Просвіти, 2015. № 4 (796), 29 січня – 4 лютого, С. 15.
3. Куриленко І.А. Багатогранність таланту О. П. Чугуя: учителя, літературознавця, драматурга. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія», (80), 2019. С. 35-39.
4. Новиков А. «Театр абсурду» Олексія Чугуя. Українська література в загальноосвітній школі. Науково-методичний журнал, 2013. №12. С. 11-13.

5. Телехова О. П. Драматургія О. П. Чугуя: інсценізація роману О. Гончара «Собор». Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія. Випуск 80, 2019. С. 30-34.
6. Тхорук Р. Художній світ сучасної української драми (1990-2002): наздоганяючи традицію. Записки наукового товариства імені Шевченка. Т. CCXLV. Праці театрознавчої комісії. Львів, 2003. С. 417-429.

REFERENCES

1. Virchenko T. (2012) Dyskurs, evoliutsiia, typologiia khydozhnich konfliktiv ukrainskoi dramaturgii 1990–2010 rokiv. [Discourse, evolution, typology of artistic conflicts of Ukrainian drama of 1990–2010] (Abstract of the dissertation... Doctor of Philology: specialty 10.01.01 «Ukrainian Literature»). Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 32 p. [in Ukrainian].
2. Kononchuk T. (2015) Vitaemo z dobrym uzhunkom; prosvitianynu I dramaturgu Oleksiievi Chuhuyu – 80. [Congratulations on a good dinner: educator and playwright Alexei Chuhay – 80]. Slovo Prosviti, 4 (796), January 29 – February 4, p. 15. [in Ukrainian].
3. Kurilenko I. (2019) Bagatogrannist talantu O. P. Chuhuia: uchytelia, literaturoznavtsia, dramaturga. [Versatility of O.P.Chuguy's talent: teacher, literary critic, playwright]. Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. Series «Philology». №80, pp. 35-39. [in Ukrainian].
4. Novikov A. (2013) «Teatr absurdu» Olexiia Chuhuia. [«Theater of the Absurd» by Alexei Chuguy]. Ukrainian Literature in the Global Educational School. Scientific and methodical journal. №12. pp. 11-13. [in Ukrainian].
5. Telekhova O. (2019) Dramaturhiia O. P. Chuhuia: instsenizatsiia romanu O. Honchara «Sobor». [Playwriting by O. P. Chuguy: staging of the novel «The Cathedral» by O. Honchar] Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. Series «Philology». № 80, pp. 30-34 [in Ukrainian].
6. Thoruk R. (2003) Khudozhnii svit suchasnoi ukrainskoi dramy (1990-2002): nazdohaniaiuchy tradytsiui [The artistic world of modern Ukrainian drama (1990-2002): catching up with tradition]. Notes of the scientific partnership named after Shevchenko. T. CCXLV. Pratsi theatrical committee. Lviv. pp. 417-429 [in Ukrainian].